

Na zakończenie tego bardzo pracowitego dnia Gospodarze zorganizowali dla uczestników Konferencji kolację z grillem. Zadbali także o dobrą zabawę, zapraszając zespół muzyczny śpiewający piosenki żeglarskie (szanty) oraz turystyczne.

Następnego dnia po śniadaniu uczestnicy Zjazdu wyjeżdżali do domów z poczuciem pożytecznie spędzonego czasu, który upłynął na wymianie doświadczeń naukowych, wzajemnej inspiracji oraz rozmowach towarzyskich w gronie starych i całkiem nowych przyjaciół. W tym roku pogoda szczególnie sprzyjała uczestniczeniu w obradach. Gospodarze Konferencji zadbali, aby wszyscy czuli się komfortowo i spędzali czas w przyjaznej atmosferze.

*Jadwiga Potrzeszcz
Katedra Teorii i Filozofii Prawa KUL*

SYMPOZJUM NAUKOWE:
„MAGISTERIUM KOŚCIOŁA
W ZDERZENIU Z PRAWEM PAŃSTWOWYM”,
Kraków, 19 listopada 2009 roku

W dniu 19 listopada 2009 r. w Krakowie odbyło się sympozjum naukowe pt. „Magisterium Kościoła w zderzeniu z prawem państwowym”. Organizatorem tego naukowego spotkania był Instytut Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, natomiast okazją do zainicjowania tej konferencji stała się X rocznica powstania wskazanego Instytutu. Sympozjum otworzył ks. dr hab. J. Krzywda, prof. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Dyrektor Instytutu Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, poprzez odczytanie listu JE kard. Stanisława Dziwisza, Wielkiego Kanclerza Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, w którym wyrażone zostały słowa pozdrowienia i wdzięczności za zorganizowanie tego sympozjum. Następnie odbyło się powitanie przybyłych gości. Tematyka rozpoczętego sympozjum została przybliżona w słowie wprowadzającym przez ks. prof. dr hab. J. M. Dyducha, rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II.

Na pierwszą część sympozjum złożyły się trzy wystąpienia. Jako pierwszy głos zabrał ks. prof. dr hab. R. Sobański (UKSW i UŚ) nt.: „Czy głoszenie nauki Kościoła może dyskryminować?” Punktem wyjścia rozważań był Kodeks Prawa Kanonicznego. Prelegent na początku swojej wypowiedzi stwierdził, że w nauce Kościoła katolickiego nie ma elementów dyskryminujących, następnie przeszedł do omówienia pojęcia samej dyskryminacji. Kościół Katolicki – zgodnie z kan. 747 KPKI – ma obowiązek i prawo głoszenia Ewangelii oraz nauczania w jej duchu. Wynika to

z konstytucyjnie gwarantowanego prawa do wolności sumienia i religii. Autor podkreślił także, że jakakolwiek krytyka ze strony Kościoła różnych zjawisk społecznych często jest nazywana dyskryminacją. Prowadzi to do zaburzenia harmonii w wyrażaniu opinii i powstania podmiotów mających pozycję uprzywilejowaną, co godzi w przyrodzoną godność osoby ludzkiej.

Kolejny referat pt. „Problem klauzuli sumienia w prawie polskim w odniesieniu do ochrony życia” wygłosił dr hab. W. Wróbel (prof. UJ). Najpierw wyjaśnił pojęcie klauzuli sumienia, a następnie dokonał próby skonfrontowania tego pojęcia z pojęciem wolności sumienia zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym. W dalszej części swojego wystąpienia stwierdził, że życie ludzkie jest chronione zgodnie z treścią przepisów prawa, a jego wartość nie jest kwestionowana. W systemach prawnych istnieją spory nie o to, czy chronić życie, ale jak i w jakim zakresie to czynić. Prelegent zaprezentował normatywne rozwiązania odnoszące się do klauzuli sumienia w zakresie takich przypadków, jak aborcja czy czynności ułatwiające jej dokonanie, inwazyjne badania genetyczne, eksperymenty badawcze na zarodkach i ludzkich embrionach, udział przy wykonywaniu kary śmierci, działania medyczne w stanach terminalnych o charakterze eutanatycznym, kwestia dokonywania przeszczepów tkanek ludzkich. Prelegent wskazał modele podejścia do problemu klauzuli sumienia w ujęciu prawnym, co rzutuje na różnorodność rozwiązań normatywnych odnoszących się do konfliktu sumienia. Omówił także polskie rozwiązania prawne dotyczące klauzuli sumienia.

Następny referat, przygotowany przez ks. prof. dr hab. H. Misztala (KUL) i ks. dr hab. P. Stanisza (prof. KUL) nt. „Wolność wyznania a symbole religijne w życiu publicznym „państwa laickiego”, wygłosił ks. prof. Misztal. Na początku wystąpienia odwołał się do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 3 listopada 2009 r. przeciwko Republice Włoskiej w sprawie zawieszenia w szkole symbolu religijnego, jakim jest krzyż. Następnie prelegent przedstawił i omówił uzasadnienie wspomnianego orzeczenia Trybunału, jak i argumenty wysunięte przez Trybunał, np. poszanowanie pluralizmu religijnego w ramach systemu oświaty, prawo rodziców do wychowania swoich dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi, bezstronność państwa, zakaz narzucania przekonań religijnych nawet w sposób pośredni oraz swoista interpretacja symbolu religijnego, jakim jest krzyż. Zaprezentował także możliwe konsekwencje tego wyroku, jakie mogą zaistnieć poprzez przełożenie jego treści na inne kraje. Przypominał także wcześniejsze orzeczenia Trybunały dotyczące omawianej kwestii, wydawane w stosunku do innych państw, takich jak Turcja czy Niemcy. Wystąpienie zostało zakończone przywołaniem orzeczenia polskiego sądu apelacyjnego w Łodzi, które dotyczyło zawieszenia Krzyża w sali obrad Rady Gminy. Sąd wskazał w nim także na inne konotacje tego symbolu religijnego, a mianowicie historyczne, społeczne oraz kulturowe.

Po wygłoszonych referatach miała miejsce ciekawa dyskusja, w której oprócz referentów udział wzięli także: ks. prof. dr hab. R. Sztuchmiller, ks. prof. dr hab. K. Warchałowski oraz ks. prof. dr hab. J. Wroceński.

Drugą część sympozjum, składającą się również z trzech części, rozpoczął swoim wystąpieniem ks. prof. dr J. Kowal TJ (Uniwersytet „Gregorianum”) nt. „Świętowanie niedzieli w umowach konkordatowych i prawie europejskim”. Wskazał on na

papieskie nauczanie dotyczące świętowania niedzieli oraz na normy obowiązujące w Kościele Katolickim odnośnie do tej kwestii. Stanowi ono punkt wyjścia kolejnego zagadnienia, a mianowicie zawierania umów konkordatowych pomiędzy Stolicą Apostolską a rządami innych państw. Ks. prof. Kowal poruszył także rozwiązania prawne Unii Europejskiej dotyczące świętowania dni wolnych od pracy, w szczególności niedzieli, które odsyłają do rozwiązań krajowych państw członkowskich, głównie prawa pracy. Autor ponadto wskazał międzynarodowe gwarancje tego uprawnienia, zawarte w poszczególnych paktach i konwencjach. Podkreślił również znaczenie działalności Międzynarodowej Organizacji Pracy w zakresie omawianych zagadnień.

„Prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami w ustawodawstwie polskim” to z kolei temat referatu wygłoszonego przez ks. prof. dr hab. K. Warchałowskiego (UKSW). Autor nawiązał do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz podkreślił znaczenie dla ochrony praw człowieka – w tym prawa do wolności religijnej – Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, w szczególności prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi. Omówił też stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dotyczące tego uprawnienia) na przykładzie wydanych przez niego orzeczeń, a także polskie rozwiązania prawne gwarantujące to uprawnienie. Wskazał na rolę państwa, które ma obowiązek poszanowania wolności rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami religijnymi. Podkreślona została tutaj pomocnicza, a nie decyzyjna rola państwa, jaką ten podmiot powinien spełniać względem rodziców.

Ostatni referat, pt. „Uznanie małżeństwa kanonicznego w prawie państwowym” został przedstawiony przez ks. dr P. Majera Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Autor rozpoczął od historycznych rozważań na temat podległości prawnej małżeństwa. Wskazał na historyczne konsekwencje rozwoju tej instytucji w postaci powstania małżeństwa w formie cywilnej, odrębnej od kanonicznej, pomimo licznych protestów ze strony Kościoła. Następnie omówił tzw. systemy małżeńskie, czyli podstawowe rozwiązania prawne, przyjęte przez systemy prawne różnych państw uznających skutki cywilne małżeństwa wyznaniowego, m.in. przez Włochy oraz Polskę. Autor wskazał na różnorodność rozwiązań prawnych obydwu tych państw, pomimo że odnoszą się one do tej samej instytucji małżeństwa o podwójnym skutku, czyli małżeństwa konkordatowego.

Po wysłuchaniu referatów zawiązała się ożywiona dyskusja, w której obok prelegentów między innymi udział wzięli: ks. prof. dr hab. J. Wroceński, p. A. Brzemia-Włodarek oraz ks. prof. dr hab. J. Krzywda.

Po zakończonej dyskusji ks. prof. dr hab. J. Krzywda krótko podsumował to spotkanie naukowe. Wskazał na aktualność i znaczenie zagadnień podejmowanych przez prelegentów. Wyraził wdzięczność wobec prelegentów oraz wszystkich osób, które przybyły na to sympozjum.

Należy podkreślić wysoki poziom merytoryczny wygłoszonych referatów oraz staranne i rzetelne przygotowanie konferencji naukowej. Cieszą też zapowiedzi opublikowania wystąpień w interesującej formie materiałów posympozyjnych.

*Aneta Maria Abramowicz
Katedra Prawa Wyznaniowego KUL*